

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/burgweide/skwer/190591,skwer.html>
19.05.2024, 07:21

SKWER OFIAR OBOZU BURGWEIDE

W 2016 roku Rada Miejska Wrocławia zdecydowała, że „w rejonie ulicy Sołtysowickiej i alei Poprzecznej [...] obowiązuje urządzenie miejsca pamięci o więźniach obozu pracy przymusowej Burgweide funkcjonującego w czasie II wojny światowej” (§ 23, pkt. 2.6 uchwały nr XXVIII/581/16 Rady Miejskiej Wrocławia z 7 lipca 2016 roku wprowadzającej miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla osiedla Sołtysowice).

Na początku 2023 roku Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu podjął intensywne starania w celu doprowadzenia do realizacji zapisów uchwały Rady Miejskiej Wrocławia. Pierwszym krokiem było nawiązanie współpracy z władzami miejskimi Wrocławia oraz odpowiednimi jednostkami miejskimi, m.in. Wydziałem Planowania Przestrzennego oraz Wydziałem Kultury Urzędu Miejskiego Wrocławia, a także z Zarządem Zieleni Miejskiej. Wspólnie zdecydowano o rozpoczęciu prac, a wszystkie działania były konsultowane ze środowiskiem byłych polskich robotników przymusowych zrzeszonych w Stowarzyszeniu Polaków Represjonowanych przez III Rzeszę oraz w Klubie Ludzi ze Znakiem P, będącym sekcją Towarzystwa Miłośników Wrocławia.

Etap 1 - przygotowanie skweru

Pierwszym etapem było uprzątnięcie skweru, którego dokładną lokalizację określono w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Najnowsze wyniki badań prowadzonych przez wrocławski Oddział IPN pozwoliły potwierdzić, że skwer z całą pewnością został wytyczony częściowo na dawnym terenie poobozowym, a częściowo w miejscu spotkania pierwszego powojennego prezydenta Wrocławia, Bolesława Drobnera, z polskimi robotnikami przymusowymi, do którego na terenie poobozowym doszło już 11 maja 1945 roku.

Uporządkowaniem terenu zajął się Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu. W dniach od 14 do 17 lipca 2023 roku z terenu skweru wywieziono blisko 40 ton śmieci, w tym wiele gruzu. Ponadto skoszono trawę i usunięto chwasty oraz przeprowadzono pielęgnację drzew. Całkowity koszt prac wyniósł blisko 60 tys. zł.

Etap 2 - przygotowanie miejsca pod pomnik

Nim jeszcze Rada Miejska Wrocławia wytyczyła skwer pod przyszłe upamiętnienie ofiar

obożu Burgweide, to już środowisko byłych polskich robotników przymusowych czyniło starania w celu przeniesienia pomnika ofiar obozu na teren poobozowy. Realizacja tych zamierzeń nie była wówczas możliwa z różnych względów, jednak po wytyczeniu skweru i jego uprzętnięciu stało się to możliwe. Zdecydowano, że to właśnie pomnik, który odsłonięto 11 września 1968 roku nieopodal cukrowni, będzie symbolicznym początkiem tworzenia skweru ofiar obozu Burgweide. W związku ze zbliżającą się 55. rocznicą odsłonięcia tego pomnika, postanowiono, że pomnik zostanie przesiesiony w takim terminie, by możliwe stało się jego odsłonięcie 11 września 2023 roku. Teren pod ustawienie pomnika przygotował Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu.

Etap 3 - przeniesienie pomnika

Za przeniesienie pomnika w nowe miejsce odpowiedzialny był Instytut Pamięci Narodowej we Wrocławiu – Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa. Starannie przygotowana operacja relokacji pomnika została przeprowadzona 16 sierpnia 2023 roku i zajęła blisko trzy godziny. Ważący ponad 4 tony pomnik, mający formę głazu narzutowego, został przetransportowany i posadowiony w nowym miejscu ku zadowoleniu przede wszystkim środowiska byłych polskich robotników przymusowych. Pomnik stanął na terenie poobozowym, w pobliżu miejsca, gdzie dawniej znajdował się jeden z baraków i jednocześnie nieopodal prowizorycznego cmentarza, na którym w czasie walk o Festung Breslau pochowano około 60 ofiar, ekshumowanych pod koniec lat 40. XX wieku.

Etap 4 - podpisanie listu intencyjnego dotyczącego utworzenia Skweru Ofiar Obozu Burgweide

Dnia 7 sierpnia 2023 roku pomiędzy Gminą Wrocław (reprezentowaną przez Prezydenta Wrocławia Jacka Sutryka) a Skarbem Państwa Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu – Komisją Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (reprezentowanym przez Dyrektora Oddziału dr. Kamila Dworaczka) podpisany został list intencyjny w sprawie stworzenia Skweru Pamięci Ofiar Obozu Burgweide. Strony zgodnie zadeklarowały podjęcie działań, których celem ma być m.in. nadanie wyznaczonemu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszarowi nazwy „skwer Ofiar Obozu Burgweide”, objęcie tego skweru opieką polegającą na utrzymywaniu na jego terenie porządku oraz stworzeniu miejsca pamięci wraz z placem przeznaczonym na okolicznościowe uroczystości i ścieżką edukacyjną. W planach jest także stworzenie nowej formy upamiętnienia, którego elementami mogłyby stać się dotychczasowe znaki pamięci. Ponadto obie strony wyraziły wolę podejmowania innych wspólnych działań edukacyjnych i upamiętniających, których celem będzie popularyzacja wiedzy na temat obozu Burgweide i losów polskich robotników przymusowych w Breslau.

Etap 5 - ponowne odsłonięcie pomnika Burgweide

Ponowne odsłonięcie pomnika istniejącego od 1968 roku odbyło się 11 września 2023 roku.

[Zobacz relację z tego wydarzenia.](#)
